

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemanje za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemanje pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserte) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 30. oktobra 1896.

Politiški oddelek.

Volitve na Ogerskem.

Da se bodo volitve na Ogerskem vršile pod silnim vladnim pritiskom, to smo mi že poprej vedeli. Tudi to smo vedeli, da bode tekla pri njih kri. To je pri vsacih volitvah na Ogerskem. Vsaka ogerska vlada se poslužuje prisilnih sredstev, ker ve, da bi pri svobodnih volitvah ne dobila večine, ter je celo mogoče, da bi Madjari zgubili večino v državnem zboru. Sedanji ministerski predsednik Banffy bode pa vendar, kakor se kaže, vse prekosil, kar se tiče nasilnostij pri volitvah. Volitve pred Tiszo so bile še deviško nedolžne mimo teh, ki se sedaj vrše na Ogerskem.

Rumunom, Srbom in Slovakom so se kar prepovedali volilni shodi. Vlada kar pravi, da je po ustavi na Ogerskem jeden sam političen narod, zato pa tudi ne more dovoliti drugih volilnih shodov kakor madjarske. Naravno je, da pri tacih razmerah se Slovaki in Rumuni volitev le malo udeležijo. Kjer pojdejo na volišče, bodo volili kandidate katoliške stranke, ki je ona deloma objubila vsem narodnostim biti pravična. Vlada pa ima silen strah pred to stranko. To je sedaj jedina opozicijska stranka na Ogerskem, ki priznava dualizem in je torej sposobna prevzeti vladanje. Zato je pa vlada sklenila, če je le mogoče, to stranko popolnoma uničiti. Vladi sedaj gre tudi za to, da ohrani civilni zakon, katerega bi katoliška ljudska stranka zopet rada odpravila.

Vladni organi se poslužujejo vseh mogočih sredstev proti katoliški stranki. Najemajo razno sodrgo, da razganja shode katoliške stranke in preganja volilce te stranke. Pri tacih razmerah seveda vselej povsod pride do poboja. To tudi želi vlada, da potem zapre nekaj opozicijskih volilcev in agitatorjev.

Še predno se je volilno gibanje dobro začelo, smo vedeli, da bode letos na Ogerskem zares nekaj posebnega pri volitvah. Vojaki v Galiciji, na Moravskem in na Šta-

jerskem dobili so povelje, da se pripravijo, da ob volitvah odrinejo na Ogersko za vzdrževanje reda. V rešnici seveda ogerska oblastva rabijo vojake samo za preganjanje opozicije. Sedaj pa gredo iz teh dežel vojni oddelek za vojnim oddelkom na Ogersko, kakor bi ondu bila bruhnila kaka vstaja.

Tu naj navedemo le nekatere dogodke z Ogerskega: 1.) V Kubinu ste prebodeni dve slovaški ženski. 2.) V šopronjski županiji (Nemci in Hrvati) je ubit jeden kmet, jeden načelnik smrtno ranjen. 3.) V Kečkemetu je orožništvo „samo z golo sabljo udarjalo“ in pozaprlo mnogobrojne opozicionalce. 11 oseb je več ali manj težko ranjenih. 4.) V Banjski Bistrici ubili so orožniki tri osebe, 16 oseb pa težko ranili. 5.) V Neusohlu velik boj. 6.) V Erdöközu so orožniki na kmete streljali, ubita je šestnajstletna deklica, 30 oseb pa je ranjenih. 7.) V Brezovi so žandarji ubili 3 Slovake in 14 težko ranili. 8.) V igloški županiji je prišlo do obžalovanja vrednih izgrediv. Vojaki so se poslali v razna sela. Proglasilo se je obsedno stanje. Ljudem se je po šestih zvečer prepovedalo hoditi iz hiš, in po osmih se morajo povsod luči pogasiti. S tem se hoče preprečiti vsako shajanje in zborovanje, da se ljudje za volitve pripraviti ne morejo. 9.) V neki drugi županiji je pa bil tudi hud boj mej pristaši vladne stranke in katoliške ljudske stranke. Tri osebe so ubite in mnogo je ranjenih.

Čudno se pa nam zdi, da se dopušča, da se skupna vojska, za katero vendar naša državna polovica plačuje 70 %, rabi v take namene. Obžalovati je, da nima avstrijski državni zbor dosti odločnosti, da bi se temu uprl. Skupna vojska je pač za to, da varuje državo in vzdržuje red, a da bi pospeševala volilne namene ogerske vlade, v to bi se pa ne smela zlorabiti.

Sicer se pa nadejamo, da letošnje volitve na Ogerskem ne ostanejo brez ugodnih posledic. Spoznati morajo v višjih krogih, da sedanje razmere na Ogerskem ne smejo dalje trajati in se bode poskrbelo, da tudi na Ogerskem pride do pravice. Kdo ve, če sedanje volitve ne bodo že žebelj krsti za madjarske hegemonije na Oger-

skem. S takim postopanjem morajo Madjari zgubiti simpatije vseh poštenih ljudij. Tisti krogi, katerim je na tem, da se vzdržuje zadovoljnost mej prebivalci, bodo že poskrbeli, da se naredi sedanjim razmeram konec. Vsaka sila le nekaj časa trpi in tudi madjarske krivičnosti bode konec, gotovo prej nego si mislijo madjarski mogotci.

Politični pregled.

Državni zbor je v poslednjih sejah nadaljeval razpravo o domovinskem zakonu. Vsa razprava se višje še dokaj mirno, ker so dunajski krščanski socialisti prišli do prepričanja, da njih upiranje domovinskemu zakonu ne bode dosti koristilo. Spoznali so, da bi s tem, da preprečijo ta zakon mnogo volilcev odrinili od sebe. Na Dunaju je veliko malih obrtnikov, ki nimajo domovinske pravice. Vsi ti si žele premembe domovinskega zakona. Zraven tega se bi pa nakopali nasprotstvo kmetskega prebivalstva, kar bi utegnilo uplivati na razmere v deželnem zboru. Zato protisemitje sicer ne glasujejo proti posamičnim določbam domovinskega zakona, a govore pa nič več ne. Le Schneider je bil porabil jedno priliko, da je povedal, da se boji, da bode preveč židov na Dunaju dobilo domovinsko pravico. Seveda je to prazen strah. Židje, ki pridejo na Dunaj se kmalu toliko opomorejo, da jim tudi dunajska občina domovinske pravice ne odreka. Celo protisemitski zastopjo je že nekaterim židom podelil. — Slovenski posl. dr. Šusteršič je vlado interpeloval, kako misli to opravičiti, da slavnostni spis povodom petdesetletnice vladarjeve ne izide tudi v slovenščini in hrvaščini.

Iz proračunskega odseka. — Poslanec Gregorčič in nekateri češki poslanci so pri razpravi ob pravosodnem proračunu sprožili jezikovno vprašanje. Dr. Gregorčič je zlasti hotel vedeti, kedaj vlada da slovenščini tiste pravice pri najvišjem sodišču, ko jej gredo po pravilniku tega sodišča. Potem se je pa pritoževal, da se pri imenovanju sodnih uradnikov ne gleda na jezikovno znanje in se pri goriškem porotnem sodišču jako pristranski postopa pri sestavu imenika porotnikov. Minister je obljubil, da bode preiskal, v kolikor so utemeljene pritožbe glede imenovanj. Kar se pa tiče jezikovnega vprašanja, to ne spada v njegov delokrog. Jezikovno vprašanje je stvar celokupne države. On zatorej se ne more nikakor izreči. On je takih mislij, da ne gre vlačiti jezikovnega vprašanja v pravosodje. Slovanski poslanci s tem odgovorom pač niso bili zadovoljni, kajti minister se je hotel odgovoru izogniti in stvar nekako izvrniti na svoje tovariše. Tudi je v prvi vrsti njegova dolžnost, da poskrbi za izvajanje zakona v njegovem področju. Poslanec Povše je vprašal ministra, kako je z ljubljanskim gradom, ki je tako poškodovan, da je nevarnost za mesto, če se ne popravi. Pravosodni minister mu je pa odgovoril, da to ni njegova stvar, temveč stvar finančnega ministra. V četrtek je odsek dovolil dispozicijski zaklad, iz katerega se plačujejo listi, ki vlado zagovarjajo. Ta točka velja posebno za zaupno stvar, in so zatorej liberalci se branili precej časa glasovati za to točko, ker nočejo vladi izreči zaupanja. Zato se je stvar nekaj časa odkladala, dokler se ni vlada večine zagotovila.

Dunajski mestni zastop je sklenil, da mesto prevzame preskrbovanje plina, ker letos poteče pogodba s plinarsko družbo. Mesto bode s tem napravilo slednje leto velik dobiček. Liberalna stranka je temu hudo ugovarjala, kajti liberalni kapitalisti so udeleženi pri sedanji plinarski družbi. Ta družba je mestu ponudila za mnogo nižjo ceno preskrbovanje plina, nego ga je dosedaj dajala, a njena ponudba se je odklonila. Liberalci posebno sedaj strašijo, da bode na Dunaju za dolgo časa ves promet ustavljen, ko se bodo polagale cevi.

Deželnozbornske volitve. — Na Solnograškem bode v novem deželnem zboru konservativna stranka imela jeden glas večine. Pričakovati je torej, da bode kak konservativec imenovan za dežel. glavarja. V prejšnjem deželnem zboru ni nobena stranka sama imela večine. Letos so pa v veleposestvu voljeni tudi trije konservativci, dočim so bili poprej samo Lienbacherjevi pristaši. Sedaj, ko je Lienbacher umrl, tudi njegova stranka nima več posebnega vpliva. — Na Predarelskem bode tudi v novem deželnem zboru imeli konservativci veliko večino. Drugačnega izida volitev v tej deželi ni bilo pričakovati. Na Moravskem je v kmetskih občinah voljenih 23 Čehov in 8 Nemcev. Mej voljenimi Čehi jih pet pripada katoliški stranki. Mej Nemci je jeden pristaš kmetske stranke in jeden krščanski socialista. Upati je, da bodo pristaši katoliške stranke vsaj v narodnih vprašanjih hodili vkupe z drugimi Čehi. Obžalovati je pa vsekako nejedinost mej moravskimi Čehi, ker vendar v tej deželi vsak razpor mej Čehi le Nemcem koristi. Treba bi bilo največje složnosti Čehom, če hočejo doseči kedaj večino v deželnem zboru.

Italija. — Zadnje dni minolega tedna praznovala je Italija poroko svojega kraljeviča s črnogorsko princesinjo Heleno. Z veliko častjo je sprejel laški narod mlado kraljičino med se in srčne ovacije je prirejal sploh črnogorski knežji obitelji, ki je prisostvala slovesnostim v Rimu. Po naznanjenem vspredu so se zvršili vsi trije oficijelni čini te slavnosti najslavesneje, namreč prestop neveste h katoliški veri, civilna in potem cerkvena poroka. Ta rodbinska vez, ki se je sklenila mej črnogorskim knežjim in laškim kr. ljevim dvorom je toliko političnega pomena, da se je po tem činu Italija približala Rusiji zasčitnici Črnogorski.

Trozveza. — Bismarck je v svojem glasilu raztrbil mej svet vest, da je Nemčija ob ednem, ko je pristopila k trozvezi, sklenila tajno pogodbo tudi z Rusijo. Glasom te bi morali obe državi ostati nevtralni druga proti drugi, če bi katera iz mej njih se zapletla v kako vojsko. Da je ta vest obudila veliko senzacijo je umevno. Sedaj listi to Bismarkovo novico različno razmotrivajo. Trdi se, da je taka tajna pogodba mej Rusijo in Nemčijo obstala le od l. 1880. do 1890. in da je Nemčija ni hotela obnoviti. Zopet drugi odločno zanikajo, da bi bil Bismarck resnico poročal, temveč smatrajo vse za golo izmišljotino. Zopet z druge strani se zatrjuje, da so ravno svojedobne mahinacije Bismarckove ruskega carja Aleksandra napotile, da je sklenil alijančno zvezo z Francijo. — Nesrečna zveza, koliko se je že pisalo in zabavljalo proti nji in vendar še obstoji.

Obrtnija.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani.

Javne seje dne 23. oktobra t. l. so se pod predsedstvom zborničnega predsednika Ivana Perdana in v navzočnosti vladnega komisarja Dr. pl. Riling-a udeležili nastopni zbornični člani: Ivan Baumgartner, Ivan Dogan, Franc Hren, Anton Klein, Alojzij Lenček, F. Omersa, K. Pollak, Josip Rebek, Avg. Škaberne, Fr. Ks. Souvan in Jern. Žitnik.

Predsednik otvori sejo in pripomni, da so zbornični člani Kersnik, Pavšler in Petričič opravičili svojo odsotnost z boleznijo, Kušar, Luckmann in Supančič pa z neodložljivimi opravki.

Overovateljema zapisnika denašnje seje imenujeta se zbornična člana Baumgartner in Pollak.

I. Zapisnik zadnje seje se odobri.

II. Zbornični predsednik naznani nastopni dopis